

4. Ukrainian experts in the industries involved (statistics and IT) should be interested in the possibility of non-commercial use of Big Data. In order to introduce Big Data into official statistics there should be a state program. There should be a solution to a set of problems: legal, technical and technological. The transition to the use of Big Data in official statistics will facilitate the implementation of Ukrainian statistics to the world statistical community.

References

1. Conference of european statisticians. Second Meeting of the 2013/2014 Bureau Geneva (Switzerland), 21-22 October 2013 IN-DEPTH REVIEW OF BIG DATA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ECE/CES/BUR/2013/OCT/2
2. Єршова О. Л. Великі дані (BIG DATA) і модернізація національних систем офіційної статистики / О. Л. Єршова, Т. В. Томашевська // Прикладна статистика: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Вип. 17. – К. : НАСОО, 2015. – С. 45-53.
3. IASE 2017 Satellite Conference Teaching Statistics in a Data Rich World [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://iase-web.org/conference/satellite17/>

УДК 336.71.078.3

О.Л. Пластун, д-р екон. наук, доцент, професор кафедри міжнародної економіки
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Сумського державного університету, м. Суми, Україна
e-mail: o.plastun@uabs.sumdu.edu.ua

ЦІНИ НА ФІНАНСОВІ АКТИВИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Ключові слова: фінансова безпека, інформаційне забезпечення, ціни на фінансові активи, волатильність.

Важливим елементом системи управління фінансовою безпекою країни є інформаційна підсистема. Забезпечення вчасною та адекватною інформацією є необхідною запорукою для прийняття рішень в процесі управління фінансовою безпекою країни [5].

Як правило при цьому використовуються статистичні дані щодо стану того чи іншого сектору економічної активності (інфляційні дані, статистика ринку труда, дані щодо стану промислового виробництва та ВВП тощо). Крім того доцільним є використання різного роду рейтингових показників для експертного узагальнення інформації за певними аспектами. Наявність значних обсягів даних ускладнює їх пошук та обробку. Крім того для переліченої вище інформації характерним є базовий недолік, який є критичним з позиції сучасності – час. Статистичні дані публікуються раз на квартал, в кращому випадку раз на місяць. Рейтинги від міжнародних організацій взагалі, як правило, оновлюються раз на рік. Все це унеможлиблює оперативне управління фінансовою безпекою країни та швидку реакцію на певні інформаційні сигнали з боку економічної системи. Важливо відзначити, що цілий ряд економічних показників володіють інерцією – тобто генеруватимуть сигнали, що більше стосуються минулого стану системи, аніж поточного.

Більшість з перелічених вище недоліків можна успішно подолати за умови впровадження в процес прийняття рішень інформації щодо динаміки цін на фінансові активи. Ця інформація є унікальною за цілим рядом ознак: в процесі її формування приймають участь не лише ключові учасники економічних відносин, але і кращі аналітики та експерти; ціни на фінансові активи фактично агрегують всю наявну на ринку інформацію, при чому як економічну, так і політичну та з інших сфер суспільної активності; формування цін на фінансові активи відбувається в режимі реального часу, тобто немає часових лагів між генерацією сигналу з боку економіки та її відображенням [4].

Ціни на фінансові активи можуть генеруватись як в процесі біржової діяльності, так і на позабіржових (ОТС) ринках.

Що стосується джерел такого роду інформації, то в їх якості можуть виступати сайти бірж та відповідних фінансових посередників (брокерів, дилерів тощо), спеціалізовані термінали та торгові системи, інформаційні агентства (Bloomberg, Reuters тощо), різного роду інформаційні бюлетені та публікації в засобах масової інформації.

Інформація щодо цін на фінансових ринках є досить багатовимірною. Мов йдеться про те, що вона включає в себе окрім суто цін та їх динаміки (при чому в різних вимірах як з позиції інтервалів часу – денні, внутрішньоденні дані, так і їх цінних параметрів – відкриття, закриття, максимум, мінімум ціни протягом аналізованого періоду) ще дані про обсяги торгів, ліквідність того чи іншого активу. Крім того дані можуть представлятись в агрегованому вигляді. Наприклад, у вигляді біржових індексів. Важливість агрегованої інформації пояснюється тим, що окремі фінансові активи дають уявлення переважно про власну специфіку і можуть піддаватись впливу власних унікальних факторів, таким чином генеруючи хибні сигнали щодо стану економічної системи в цілому. Використання ж агрегованих даних (наприклад, у вигляді фондових індексів, індексу долара, індексу цін на товари тощо) дає можливість узагальнити та усереднити інформацію по окремих активах, таким чином нівелювавши індивідуальні фактори впливу і підкреслюючи загальні макроекономічні фактори та тенденції.

Ще однією важливою характеристикою динаміки цін на фінансові активи, що може використовуватись як для аналізу стану того чи іншого фінансового ринку, так і економічної системи країни в цілому є волатильність, тобто амплітуда коливань цін протягом певного періоду. Зростання волатильності як правило свідчить про підвищення невпевненості учасників фінансових ринків в майбутньому і може виступати в якості індикатору настання кризи [3]. Тобто ринкова волатильність є важливим індикатором стану економічної системи, яку обов'язково треба враховувати в процесі управління фінансовою безпекою країни.

Ціни на фінансові активи дають можливість прогнозувати настання кризових явищ в економіці. Наприклад, поява цінних бульбашок – один із чітких сигналів.

Фінансові ринки також дозволяють оцінювати емоційну складову учасників економічної системи, що є дуже важливим, оскільки передбачення появи, наприклад, панічної хвилі, дозволяє передбачити певні кризові явища в економіці і відповідно підготуватись до них. Прикладом таких даних є індекс VIX (так званий Індекс Страху) або Індекс Страху і жадібності від CNN Money.

Дані щодо динаміки цін на фінансові активи можуть виступати в якості основи для оцінки та зниження рівня інформаційної асиметрії в економіці. Наприклад, дослідження мікроструктури ринку (цінові спреди) дозволяє непрямо визначити рівень інформаційної асиметрії навколо того чи іншого фінансового активу. Зокрема зростання спреду свідчить про підвищення рівня інформаційної асиметрії. Пояснення в даному випадку відносно просте: маркет-мейкери намагаються перекласти ризики невизначеності на трейдерів (інвесторів) – страхуючись від потенційних втрат внаслідок торгівлі з інформованими трейдерами, які намагаються використати свою інформаційну перевагу [1].

Таким чином ціни на фінансові активи є унікальним джерелом інформації як з позиції якості, швидкості отримання, так і різноманітності проявів. Інкorporації даного джерела в систему управління фінансовою безпекою держави, дозволить підвищити якість інформаційно-аналітичного забезпечення процесу прийняття рішень. Крім того перспективним напрямом дослідження в цьому плані є вивчення предикативного потенціалу цін на фінансові активи в контексті процесу управління фінансовою безпекою держави.

Список використаних джерел

1. Easley David, Kiefer Nicholas M., O'Hara Maureen, Paperman Joseph B. Liquidity, Information, and Infrequently Traded Stocks // *Journal of Finance*, Volume 51, Issue 4 (Sep., 1996), 1405-1436.
2. Огієнко В. І. Асиметрія інформації в інвестиційних процесах / В. І. Огієнко, О. В. Луняков // *Актуальні проблеми економіки*. – 2012. – №1(127). – С. 32-334.
3. Пластун О. Л. Ринкова волатильність як один з індикаторів виникнення кризи / Пластун О. Л. // *Вісник Національного банку України*. – 2011. – №9. – С. 16-26.

4. Прогнозування фінансових ринків: сучасні концепції та нові підходи: монографія / О. Л. Пластун. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – 401 с.
5. Фінансова безпека підприємств і банківських установ [Текст] : монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова, [А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський та ін]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 295 с.